

Če tako več lét zaporedama žito v jeseni (kot ozimino) sejemo, se sčasoma navadi, de potem več časa za dozoritev potrebuje, in če takó navajeno ozimino zopet v jarino oberneš, ti bo le takrat popolno seme donesla, če ji zemlja posebno tekne, če je vreme posebno lepo bilo in če si jo zgodej sejal — sicer ne boš iz ozimine, spomladi sejane, clo nič ali pa le nezrelo seme pridelal. To so natorne postave, kterih človek ne more in ne sme po svoji glavi nanagloma spremeniti. Kraj, vreme, zemlja, setev in obdelovanje so poglobitve reči, po kterih se rastljine ravnajo — privadijo ali odvadijo. Tedej se ne dajo ozimine naglo v jarine spremeniti, in žita in sadeži iz ptujih krajev, ki našim v legi, vremenu in zemlji niso clo nič podobne ali clo malo enake, se bojo kmalo zvergle, to je, v malo létih našim žitam in sadežem popolnoma enake postale. Zató se imenitni Rusovski (Liflanski) lan berž našimu venaci, in če hočeš taciga visociga lanú pridelovati, ga moraš vsako léto iznoviga iz Rusovskiga naročiti. „Zakon nature je tak.“

Kaj imajo naši kmetje noviga začeti, in kaj stariga obdržati?

(Dalje.)

Na dalje vam moram tudi živo priporočiti, de se skušate, prihodnjic enmalo bolj v novih rečeh iznajti. Vém, de se večidel terdovratno stariga deržite, de so vam nove najdbe večidel zoperne. Skorej bi stavil, de, ko bi kdo novo drevó (plug) našel, ki samo od sebe ôrje, bi ga marsikteri še vredniga ne deržal, de bi ga poskusil. „E kaj! sej tudi moj oče niso nič taciga imeli, pa so si vunder dovelj žita pridelali“, bi marsikteri rekel. Verjemite mi, to je terdovratnost, ki vam nar bolj škodje. Ni vse dobro, kar je staro, pa tudi ni vse slabo, kar je novo. Vse se s časom spreoberne, zatorej se mora tudi človek enmalo spreobrniti, de ga ljudje ne grajajo „stariga kopitneža“.

Pred vsim pa morate pazljivo na to gledati, de vse natanjko razumete, kar so nam novi časi lanjskiga sušca prinêšli. Odkritoserčno vam povém in brez vsih ovinkov, de jih je malo, ki od téh reči kej praviga vedó. Vi sicer niste tega krivi, de se marsikterimu zdej glava meša, in de ne razloči kar je práv od tega kar ni práv, kér v poprejšnjih časih smo vsi bolj po tminah taval, — vender je bilo še skorej boljši, de nismo poprej od marsiktere reči clo nič vedili, kakor de zdej laží za resnico deržimo. Sej véste, de se je zdej povsod toliko šuntarjev in podpihovavcov prikazalo, kakor gosenc spomladi. Brezvestni zakotni pisaci razlagajo in podpihujejo, kar le morejo, kér to lačnim mavho polni. Kakó se da clo celo mesto v take mreže vjeti, vam je pokazalo Dunajsko mesto. Ogerski denár je posebno vnel punt mesca kozoperska na Dunaji — Dunajčanje so se dali za ptujo — Madžarsko reč zapeljati in so tolikošno škodo čez-se pripravili! Dunajčanje so se dali moriti in so se bojevali za Madžare, ki so se poprej bahali, kako se bojo v Budi in Peštu bili za pravično (!) reč — naša armada pride čez te dve poglobitvi mesti, in kaj se zgodí? Ne eden ni s sabljo mahnil, in obé mesti ste bile v rokah naše armade. Lejte! uboge Dunajčane so ti bahači takó zapeljali — sami pa zdej bežijo, kakor boječ zajic pred strelcam! — Pa to je že navada šuntarjev, de podpihujejo ljudi zoper Cesarja, zoper gosposko, en stan zoper družiga — in kader se v zapeljanih puntarski oginj užgè, pa bežé, kakor de bi od tega nič ne vedili, in če jih tožiš, de so to in to govorili, ti na ravnost vse odrekó, de ni res, de bi bili takó govorili. — Nej mi kdo skaže, de ni taka!

De še ljudje v mestih, kteri mislijo, de vse vedó, nobeniga praviga razuma nimajo od ustave (kon-

stitucije) in od svobode, tega se je že vsak lahko prepričal. Če se taka v mestih godí, kdo se bo čudil, če je po kmetih še hujši? Če krive preroke, to je, podpihače poslušate, ki vam razlagajo: kaj de je svoboda, boste slišali, de vam bojo rékli: svoboda ali frajost je to, de vsak zna storiti, kar koli hoče, in pa tudi opustiti, kar mu ni po volji. Tako razlaganje sicer marsikterimu dopade — pametni človek pa z glavo kima in pravi: kam bi to peljajo! Ko bi sosedu moja njiva dopadla, bi jo vzel, rekoč: zdej je vse fraj! Ko bi mu moja žena dopadla, bi jo tudi vzel, rekoč: zdej je vse fraj! Ko bi oče za svoje otroke ne maral, bi jih pahnil iz hiše, rekoč: meni so nadležni, nej jih kdo drug vzame! Vidite, ljubi moji! tako bi postali spet divjaki — in huda huda bi se nam godíla.

(Dalje sledí.)

Kakó je z lovskimi pravicami na Francozkim.

Od Francozke dežele nekteri govoré kakor od obljubljené dežele, kjer je nar veči svoboda (frajost) domá. Poglejmo: kakó tam z lovam (jago) stoji?

Francozka postáva takolé govori: „Lovstvo ali jaga je soseskina ali srenjska lastnina na zemljišu, ki je soseski lastno.“ Lov tedej tudi na Francozkim ni osébná pravica, de bi vsak na svojim zemljišu imel pravico streljati, kakor bi hotel, ampak lovstvo je pravica več sosedov vkupej, ki dobro pazijo, de ne strelja vsakdo kakor hoče, kér bi to soseskinimu premoženju veliko škode prizadjalo. Soseske dajo lovsko pravico na eno ali več lét v najém (v štant); to jim prinese vsako léto gotove dohodke, in zverina se privarje, de se vsa v malo létih ne pokončá. — Soseske bo zadéla ena in druga reč, ktero bo treba v prihodnje iz svojiga žepa poravnati, zakaj grajšine so jenjale grajšine biti, in kér ne bojo nič dobivale, tedej tudi ne bojo več plačevale, kakor drugi kmetje po velikosti svojiga posestva. Tedej bojo modre soseske skerbele, de bojo vse v prid obernile, kar bi jim utegnulo kak dohodek prinesti. Modri kmetje morajo tedej prihodnjic svoje menj brihtne sosede pametno vižati.

Nekaj od novih soseskinih postáv.

Gosp. minister Stadion je napravil za pokušnjo načert ali osnovo ustavnih vodil: kako se imajo prihodnjic soseske ali srenje same sebe vladati (Gemeindeordnung), ktere vodila so tudi v natis prišle za prevdank drugim razumnim možém. Nekteri so nas že vprašali, ki so načert v Ljubljanskim nemškem časopisu brali: ali so te postáve že veljavne. Tém damo na znanje: de te postáve so le načert (Entwurf) za pokušnjo in prevdank, in de še niso poterjene. Upati je, de jih bojo gosp. minister z boljšimi premenili. Zakaj odkritoserčno moramo reči, de še nobeniga nismo slišali, ki bi bil ta načert skoz in skoz pohvalil, kér je preveč zapleten (zu complicirt) in kér tudi srenjam ne prepusti tiste svobode, ktera jim je v ministerskim nastopnim govoru 27. listopada zagotovljena bila. Štajarski deželni zbor je sklenil gosp. ministru na znanje dati, de te postáve bi ne vstregle vošilam sosesk, in ga prositi, de nej bolj pripravne in bolj proste postáve napravi. Zraven tega je zbor tudi sklenil, en iztis svojiga protêsta drugim deželnim stanovam v prevdank poslati.

Dar k novimu létu 1849. *)

Slovenska podružba v Barkoli se prederzne svojo

*) Pod tém nadpisam je dala slovenska podružnica v Barkoli na Teržaškim sledečo prošnjo lično natisniti in jo je potem razposlala. Vredništvo.